ภาพสะท้อนจากลายเส้นของเด็กในชุมชนแออัด

CHILDREN'S DRAWINGS AS REFLECTIONS OF LIFE IN THE SLUMS

กาญจนา ชลสุวัฒน์*

KANCHANA CHOLSUWAT

บทคัดย่อ

ภาพสะท้อนลายเส้นของเด็กในชุมชนแออัดครั้งนี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม 2 มิติ ในมุมมองส่วนตัวที่มีประสบการณ์ทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในชุมชนแออัดและเกิดแรงบันดาลใจสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะที่ตัดทอนรูปทรงคล้ายศิลปะเด็ก โดยเน้นให้เส้นและรูปทรงมีความอิสระ นำเนื้อหาเรื่องราวและลายเส้นที่เด็กจินตนาการมาประมวลและสร้างรูปทรงใหม่ตามแนวทางจิตรกรรมและแสดงออกให้เห็นถึงความฝันและจินตนาการของเด็ก ๆ ร่วมกันกับผู้สร้างสรรค์

ผลงานทั้งหมดมี 4 ชุด จำนวน 8 ชิ้นงาน โดยใช้เทคนิควาดเส้นบนวัสดุกระดาษและผ้าใบ วัสดุทั้งสองชนิดสามารถตอบสนองแนวคิดในการสร้างสรรค์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อสารและแสดงออกให้เห็นเรื่องราวที่สะท้อนภาพจินตนาการที่อาจปะปนอยู่ในความจริงและความฝันของเด็กในชุมชนแออัด

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน ภาพลายเส้น เด็กในชุมชนแออัด

Abstract

These drawings by children living in slums are part of the creative series for Reflections on the Lives of Slum Children. Art work want to unique techniques for pen and acrylic on paper and canvas. The Art work were inspired by analyzing children's drawings living in slums, resulting in artworks based on real life as well as on children's hopes and imagined fantasies. In

* วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Suphanburi College of Fine Art, Bunditpatanasilpa Institute

this way we creatively employed real-life data from a specific environment. All four works, each combining two pieces, were done in pen and acrylic on paper and canvas. Each work reflects what children express in their art about life in a slum.

Keywords: Reflections, Drawing, Children in slums

บทนำ

จากประสบการณ์การนำศิลปะไปสู่กลุ่มเด็กในชุมชนแออัด ทำให้เห็นถึงประโยชน์และความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับการดำเนินชีวิตของเด็กที่อยู่ในสภาพด้อยโอกาสทางสังคม เมื่อเขาได้รับการฝึกฝนทางด้านศิลปะ พลังการแสดงออกนั้นมีมากมายโดยเฉพาะในด้านของรูปทรงที่มีความงดงามตามเส้นสายที่ขีดเขียนจากจิตใต้สำนึกและจินตนาการ ทำให้พวกเขาได้ปลดปล่อยความรู้สึกภายในที่เขาอยากแสดงออกทั้งทางด้านบวกและลบ สร้างความอ่อนโยนต่อจิตใจและความสุขกับการได้แสดงออก รวมถึงมีความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของผลงานที่สร้างสรรค์ในขณะเดียวกันก็ได้ซึมซับความมีศิลปะเข้าไปด้วย การวาดเส้นในยามว่างที่ต้องการขีดเขียนนั้นได้ทั้งความเพลิดเพลินและเกิดการเรียนรู้ในประสบการณ์ใหม่ ๆ ในขณะขีดเขียน ถึงแม้ในบางครั้งการขีดเขียนลายเส้นและการแสดงออกทางศิลปะที่แสดงถึงความสับสนความทุกข์ ความสุขภายในจิตใจปะปนกันไปในรูปภาพที่แสดงออก แต่นั่นก็ถือได้ว่าเป็นผลงานทางศิลปะที่มีความใสซื่อบริสุทธิ์

จากสาระดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์ได้เห็นถึงความสดใหม่ของรูปทรงที่มีการแสดงออกด้วยความใสซื่อตรงไปตรงมา มีทั้งลายเส้นฉวัดเฉวียนและพิถีพิถัน รูปทรงจากจินตนาการที่แสดงออกมานั้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเด็กโตกับเด็กเล็กจะเห็นได้ว่า ภาพลายเส้นของเด็กเล็กมีรูปทรงที่น่าสนใจและแสดงออกได้มากกว่าเด็กโต “สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเล็กมีความคิดสร้างสรรค์ที่บริสุทธิ์และมากกว่าเด็กโตก็เพราะเด็กเล็กอยู่ไกลจากกฎแห่งความเป็นจริงมากกว่าการอยู่ห่างเรื่องราวมากมายที่รายล้อมอยู่รอบ ๆ ตัวและเต็มจำนวนมากขึ้นตามวันเวลาแห่งการรับรู้ ทำให้เด็กเล็กสามารถแสดงออกได้อย่างไม่กลัวผิด เรื่องราวที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นจริงจึงเกิดขึ้นได้ในความคิดของเด็ก สิ่งนี้แหละที่เรียกว่าการสร้างสรรค์บริสุทธิ์” (มานพ ถนอมศรี, 2542, น.91) เด็กในชุมชนแออัดมีความต้องการที่จะแสดงออกทางศิลปะอย่างสมวัยในโลกแห่งความสุขและจินตนาการ ลายเส้นที่เชื่อมโยงเป็นรูปทรงที่มีความงามและมีความหมายนั้น โดยที่พวกเขาได้แสดงถึงความจริงและความฝันผสมกับจินตนาการที่

ต้องการแสดงออกด้วยความอิสระและความภาคภูมิใจในการสร้างสรรค์ผลงานผู้สร้างสรรค์ได้นำกระบวนการทางศิลปะเข้าไปจัดการสร้างสรรค์ผลงาน ให้เกิดขึ้นโดยการเชื่อมโยงความจริงความฝันและจินตนาการของเด็กในชุมชนและผู้สร้างสรรค์รวมเข้าด้วยกันจากลายเส้นของเด็กในชุมชนแออัด นำมาสร้างเป็นรูปทรงใหม่ แสดงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจินตนาการของเด็กที่ถ่ายทอดเรื่องราวชีวิตที่มีทั้งความสุขและความทุกข์และกิจกรรมต่างในชีวิตประจำวัน โดยจัดวางองค์ประกอบและจัดรูปทรงให้เกิดความสมบูรณ์ในทางศิลปะที่เกี่ยวข้องกับทัศนธาตุและเทคนิควิธีการที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่ต้องการแสดงออกในรูปแบบการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมร่วมสมัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม 2 มิติ ที่ใช้เนื้อหาเรื่องราวร่วมกันกับกิจกรรมของเด็กในชุมชนแออัด

2. สะท้อนเนื้อหาเรื่องราวของชีวิตในชุมชนแออัดที่สร้างสรรค์ในแนวทางตัดทอนรูปทรงแบบศิลปะเด็กโดยเชื่อมโยงกันระหว่างจินตนาการจากลายเส้นของเด็กในชุมชนแออัดและผู้สร้างสรรค์

วิธีการศึกษา

1. คัดเลือกลายเส้นจากการวาดเส้นของเด็กในกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในชุมชน และนำมาสร้างสรรค์ใหม่ เพื่อนำเสนอมุมมองสะท้อนเนื้อหาเรื่องราวและร่วมจินตนาการไปกับลายเส้นง่าย ๆ ของเด็ก

2. ร่างภาพต้นแบบจากการจัดรูปทรงใหม่โดยใช้อารมณ์ของลายเส้นในแบบศิลปะเด็ก

3. สร้างสรรค์ผลงานตามแบบภาพร่างโดยใช้เทคนิคการวาดเส้นและสีอะคริลิกบนผ้าใบ บนกล่องกระดาษ บนกระดาษ และเทคนิคภาพพิมพ์โฟม

ในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ มีรูปแบบผลงานจิตรกรรมเทคนิคลายเส้นและสีอะคริลิกสามารถแบ่งขั้นตอนได้ 2 หลักใหญ่ ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ ได้นำเรื่องราวเนื้อหาและแรงบันดาลใจจากชุมชนแออัด โดยมุ่งเน้นไปที่พักอาศัยที่มีโครงสร้างที่มีความงามในมุมมองของผู้วิจัย รวมทั้งต่อยอดด้วยภาพลายเส้นของเด็กในชุมชนที่สร้างสรรค์เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง

กับชีวิตในโลกความจริง ความฝันของเขาที่จินตนาการ สร้างโลกความสุขส่วนตนในแบบที่เขาอยากแสดงออก เส้นที่วาดฉวัดเฉวียนเหล่านั้นผู้วิจัยเห็นถึงความหมายที่มีความพิเศษสามารถนำมาร้อยเรียงให้เกิดแนวคิดและมุมมองในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านจิตรกรรมร่วมสมัยได้ในอีกรูปแบบหนึ่ง

สาระเรื่องของลายเส้นของเด็กในกลุ่มที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมทำกิจกรรม สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกมาอย่างฉับไวและรวดเร็วตรงไปตรงมา ในความอิสระนี้ทำให้เกิดเส้นและรูปทรงที่เต็มไปด้วยจินตนาการที่มีทั้งความจริงความฝันปะปนกัน “ภาพวาดเป็นโลกสมมุติอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กได้จินตนาการถึงความสุขที่เขาฝันที่เขาอาจต้องการหรือไม่ต้องการก็เป็นได้ ซึ่งเรื่องความสุขเป็นเรื่องนามธรรมไม่มีรูปร่างไม่มีตัวตนเป็นความว่างเปล่าและเป็นอากาศธาตุที่ก่อขึ้นมาให้เกิดความกว้างความยาว มีรูปร่างมีรูปทรงนั้นมิใช่เรื่องทำกันได้ง่ายทุกขั้นตอนเต็มไปด้วยปัญหาและความยุ่งยากซึ่งจำเป็นต้องค้นหาวิธีแก้ปัญหา ใช่ว่าเด็กทุกคนที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจะวาดได้แก้ปัญหาได้ทุกคน บางคนแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ได้ดีเยี่ยม ส่วนบางคนแก้ปัญหาได้ไม่ดีนักแต่ภาพที่ออกมานั้นล้วนมาจากสติปัญญาของเด็ก เพราะความเจริญงอกงามเกิดขึ้นมาแล้วนับตั้งแต่วินาทีแรกที่เด็กจรดดินสอลงแผ่นกระดาษและลากเส้นลงไป” (มานพ ถนอมศรี, 2542, น. 43)

ในการสร้างสรรค์ผลงานในครั้งนี้ มีผลงานที่ผู้วิจัยสะท้อนภาพชุมชนแออัดด้วยความรู้สึกส่วนตนภายใน และการเก็บข้อมูลจากภาพลายเส้นของเด็กในชุมชน นำมาต่อยอดสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยด้วยเทคนิคสีอะคริลิกบนกระดาษลัง กล่องกระดาษและผ้าใบ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

ข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม

เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปทรงโครงสร้างของที่พักอาศัยในชุมชนแออัด เป็นการศึกษาในรูปแบบรูปธรรม คือ การบันทึกภาพโครงสร้างและเรื่องราวความเป็นอยู่ด้วยลายเส้นและภาพถ่าย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างผลงานให้บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญหลักของการสร้างสรรค์ผลงาน โดยหลักใหญ่จะเป็นการเก็บข้อมูลด้วยภาพลายเส้น เพราะทำให้สามารถลดเพิ่มรายละเอียดที่ต้องการได้โดยไม่ยุ่งยากและได้ภาพตามที่ต้องการ บางส่วนสามารถเพิ่มจินตนาการเข้าไปด้วย หรือในบางส่วนอาจต้องการรายละเอียดการต่อการแปะ การทับ หรือรอยฉีก รอยคราบน้ำที่ติดกับวัสดุ การใช้ชีวิตในแบบวิถีชุมชนแออัดและโครงสร้างที่อยู่อาศัยที่มีสภาพโย้เอียงทับซ้อนกันของวัสดุที่นำมาสร้างเป็นที่พักพิง

ทั้งถาวรและชั่วคราว รวมทั้งวัสดุต่าง ๆ เช่น ถุงพลาสติก เศษกระดาษ เศษเหล็ก เศษไม้ เหล่านั้นทั้งหมดทั้งมวลได้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างสรรค์ผลงานส่วนการบันทึกภาพนั้น จะใช้บันทึกบางส่วนที่ไม่สามารถใช้ลายเส้นได้ เช่นสีสัน หรือมุมมองที่ต้องการ เพราะกล้องสามารถขยายและเก็บรายละเอียดระยะที่ไกล ๆ ได้

ข้อมูลจากกลุ่มเด็กในชุมชนแออัด

รวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ที่ได้เข้าไปร่วมจัดกิจกรรมกับเด็กในชุมชนแออัดได้ค้นพบการสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพในแบบเด็ก ๆ และความสมวัยของพวกเขา โดยการเขียนลายเส้นในแบบไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ใด ๆ เน้นเรื่องความสุขความสนุกสนานในพื้นที่ที่ตนเองอยากจะสร้างอยากให้มีให้เป็นทั้งในความจริงที่เป็นอยู่หรือความฝันเฟื่องตามจินตนาการที่ต้องการ จากการสังเกตภาพวาดลายเส้นและภาพวาดอื่น ๆ เด็กส่วนหนึ่งวาดภาพบ้านหลังใหญ่มีของใช้ครบครันในแบบฝัน ๆ โดยเป็นลายเส้นที่เขียนครั้งเดียวจากการตัดสินใจวาดโดยไม่ลบ ไม่กลัวผิดถูก ในอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อย ยังคงวาดสิ่งของเรื่องราวกับความจริงในสภาพปัจจุบันและอาจมีปรุงแต่งบ้างเพียงเล็กน้อย ในกลุ่มนี้รูปภาพที่แสดงออกคือภาพรถเข็น รถเก็บของเก่า เพิงพักที่ขยุกขยิก ที่นอนแบบเกะกะ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงความรู้สึกนึกคิดให้กับผู้สร้างสรรค์ และการแสดงออกของภาพลายเส้นของเด็ก เพื่อให้รวมกันเป็นภาพผลงานสร้างสรรค์ทางจิตรกรรมที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา

แนวความคิด

ต้องการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านจิตรกรรมร่วมสมัยที่ทำร่วมกันกับเด็กในชุมชนแออัด โดยได้แรงบันดาลจากภาพลายเส้นของเด็กในชุมชนที่แสดงออกแบบตรงไปตรงมา นำมาสร้างรูปทรงและจัดองค์ประกอบ สร้างสรรค์ผลงานที่แสดงให้เห็นภายในพื้นที่มีทั้งความฝันที่อยากให้มีและความจริงที่เป็นอยู่ตามสภาพของชุมชน ในรูปแบบผลงานจิตรกรรม

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ การสร้างภาพร่างและการสร้างสรรค์ผลงานจริง

1. การสร้างภาพร่าง

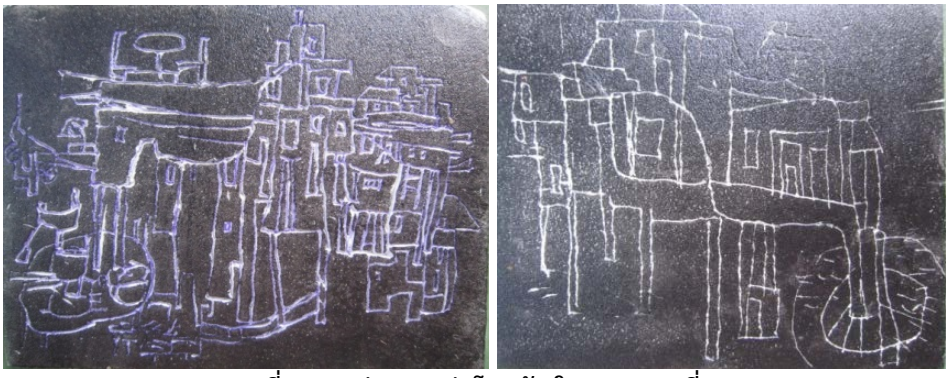
เมื่อการรวบรวมข้อมูลได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการในการสร้างสรรค์ผลงานแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการสร้างภาพร่าง โดยใช้ลายเส้นเป็นหลักเพื่อต้องการให้ภาพมีความเป็นอิสระแสดงออกแบบตรงไปตรงมาในแบบศิลปะเด็กในรูปทรงที่มีการตัดทอนโดยผ่านการกลั่นกรองจากข้อมูล ต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้และต่อยอดให้เกิดองค์ประกอบที่สามารถแสดงออกทางเรื่องเนื้อหาสาระที่สามารถสื่อสารให้เห็นภาพ สะท้อนจากผู้สร้างสรรค์และลายเส้นของเด็กให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการแสดงออก ร่างภาพในแบบคร่าว ๆ เพื่อหารูปทรงองค์ประกอบและเนื้อหาที่ต้องการแสดงออก ในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ชุด

ภาพที่ 1 ภาพข้อมูลเบื้องต้น
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 2 ภาพข้อมูลเบื้องต้น ที่มา (นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดประตูสาร)
ภาพที่ 3 ภาพร่างลายเส้นบนกล่องกระดาษ ในผลงานชุดที่ 1
ที่มา: ผู้วิจัย

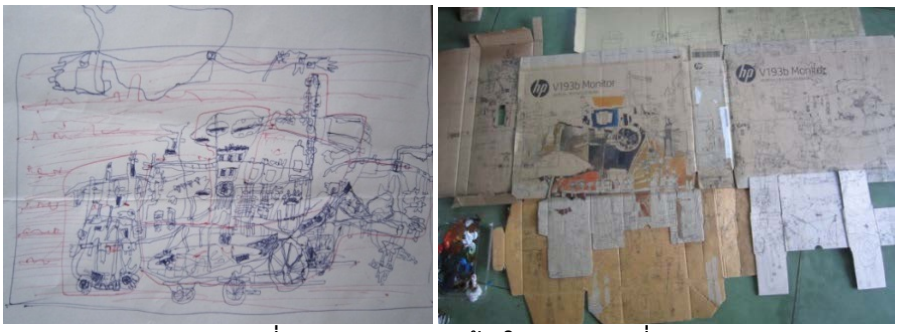
ภาพที่ 4 ภาพร่างบนแผ่นโฟมอัด ในผลงานชุดที่ 2

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 5-7 ภาพร่างลายเส้น ในผลงานชุดที่ 3

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 8-9 ภาพร่างลายเส้น ในผลงานชุดที่ 4

ที่มา: ผู้วิจัย

2. **การสร้างสรรค์ผลงานจริง**

การสร้างสรรค์ชิ้นงานจริงเริ่มจากขยายภาพต้นแบบด้วยการวาดเส้นลงวัสดุที่จัดเตรียมไว้ ขั้นแรกเขียนลงกล่องกระดาษเพื่อศึกษาการเขียนโครงสร้างเพิงพัก บ้านพักที่แออัด ให้เกิดรูปแบบที่ตัดทอนง่าย ๆ และโครงสีที่แสดงถึงภาพที่ต้องการสะท้อนจากผู้สร้างสรรค์ เมื่อทดลองเขียนลงกล่องกระดาษเสร็จสิ้นแล้วจึงดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นต่อไปโดยใช้ผ้าใบเป็นวัสดุในการเขียนภาพ ซึ่งได้สีสันที่มีความสดแรง การแสดงออกสื่อสารได้อีกรูปแบบหนึ่ง จากนั้นเขียนลงกระดาษลังที่นำมาปะติดเพื่อให้มีขนาดใหญ่ตามขนาดที่ต้องการในแบบภาพร่างโดยเขียนลายเส้นด้วยปากกาลงไปในกระดาษ เพื่อการสร้างรูปทรงที่ไม่ต้องการผิดหรือถูก และเขียนเพียงครั้งเดียวเพื่อให้ได้รูปทรงใกล้เคียงกับแบบร่างมากที่สุดเพิ่มเติมรายละเอียดย่อยให้ภาพมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ลงสีโดยรวมเพื่อหาโครงสีและบรรยากาศที่ต้องการแสดงออกและลงทับซ้ำด้วยสีที่ข้นทึบ เพื่อไม่ให้เกิดการซึดจางของการดูดซับของเนื้อกระดาษลัง บางจังหวะของภาพเพิ่มและปล่อยลายเส้นเพื่อให้เกิดความอิสระของผลงาน ส่วนกระดาษลังที่เป็นวัสดุรองรับนั้นบางส่วนที่มีรอยเว้าแหว่งหรือฉีกขาด มีความไม่สมบูรณ์ หรือเคยเป็นของปกปิดห่อหุ้ม เพื่อต้องการสื่อสารความหมายหรือเปิดเผยให้เห็น สิ่งที่มีความจริง ความฝัน ความเป็นอยู่ในสภาพสังคมของคนกลุ่มหนึ่งซึ่งคนผ่านไปมามองเห็นจนชินตา ความมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ ต้องการสะท้อนให้เห็นในอีกแนวทางหนึ่งของการแสดงออกด้วยกระบวนการสร้างสรรค์ทางจิตรกรรมโดยสร้างพื้นที่แห่งหนึ่ง ผ่านภาพผลงานในมุมที่ต่างออกไปจากความคุ้นชินในแบบการผสมผสานจินตนาการร่วมกับความเป็นจริง โดยการใช้วัสดุรองรับที่สามารถสื่อสารผลงานให้แสดงออกได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การดำเนินการสร้างสรรค์ครั้งนี้ประกอบด้วยผลงาน 4 ชุด มีทั้งหมด 8 ชิ้นงาน วัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานทั้งหมดสี่ชนิดคือ กล่องกระดาษ กระดาษ ผ้าใบ และกระดาษลัง ในการที่เลือกใช้วัสดุต่าง ๆ ที่มีหลากหลายชนิดนั้น เพื่อค้นหาแนวทางปรับปรุงผลงานให้มีความก้าวหน้าและได้ผลงานที่มีความแตกต่าง และการแสดงออกเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การสร้างสรรค์ผลงานชุด ภาพสะท้อนจากลายเส้นของเด็กในชุมชนแออัดในครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ภาพผลงานโดยเรียงลำดับการสร้างสรรค์เป็นจำนวน 4 ชุด ดังนี้

ผลงานชุดที่ 1 ชื่อผลงาน Full House ขนาด 120x150 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนกล่องกระดาษ (ภาพที่ 10) ผลงานชุดนี้ ได้สร้างสรรค์ด้วยลายเส้นบนกล่องกระดาษโดยเป็นลายเส้นที่เกิดจากรูปทรงเพิงพักในชุมชนแออัดที่มีความเอียง โย้ มีรูปทรงที่ไม่แน่นนอนทับซ้อนด้วยเส้นโครงสร้างที่ผันแปรตามรูปร่างของการปะ ตอก พาด พิง ยึดแบบง่าย รวมทั้งสีสันของวัสดุที่นำมาปะ ทับ ซึ่งสร้างสีสันที่สด และสีหม่นสลับกัน เช่น ถุงกระดาษ ถุงพลาสติก ป้ายโฆษณา เศษไม้ ข้าวของเครื่องใช้ที่เก็บมาจากของเหลือใช้เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกิดองค์ประกอบที่มีความงามและความหมายตรงตามแนวคิดที่ต้องการแสดงออก

โดยผ่านการวิเคราะห์ด้วยจินตนาการจากลายเส้นของเด็กเพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นรูปทรงใหม่ถ่ายทอดผ่านผลงานทางจิตรกรรม การใช้วิธีวาดเส้นลงบนกล่องกระดาษได้ส่งผลที่เส้นรวมเป็นรูปทรงอิสระ มีความลดทอนและเกิดรูปทรงใหม่ การต่อ ปะติดรวมกันเป็นชิ้นงานใหญ่หนึ่งชิ้นงาน สร้างจังหวะการจัดวางและแทรกองค์ประกอบจุดรองเข้าด้วยกันทำให้ผลงานแสดงความหมายที่ต้องการแสดงออกได้เป็นอย่างดี รอยต่อหรือการต่อกันของขอบกล่องกระดาษเป็นจุดเชื่อมโยงความคิดที่ต้องการนำเสนอให้เห็นความงาม ความจริง ความฝันที่มีปะปนกันในชุมชนแห่งหนึ่ง ซึ่งผลงานสามารถจัดรูปทรงและขนาดผันแปรไปตามพื้นที่ที่ต้องการจัดได้

ผลงานชุดที่ 2 ได้สร้างสรรค์ผลงานจำนวน 2 ชิ้นงาน ดังนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 และชิ้นที่ 2 ชื่อผลงาน Full House 2, 3 ขนาด 20x30 ซม. เทคนิคภาพพิมพ์แม่พิมพ์โฟมและสีอะคริลิก (ภาพที่ 11, 12) ผลงานชุดนี้ยังคงนำเสนอภาพรวมของโครงสร้างเพิงพักที่นำเส้นโครงสร้างของรูปทรงมาตัดทอน เสริมเพิ่มให้มีรูปทรงที่รวมกันเป็นประธานหลักของภาพ เส้นที่ได้จากการพิมพ์ การตัดกันของสีพื้นหลังและโครงสีของภาพประธานหลักทำให้ภาพแสดงออกถึงพลังของการดำรงอยู่ ความต้องการความมั่นคงในการอยู่อาศัย เทคนิคการพิมพ์ด้วยแม่พิมพ์โฟม เกิดเส้นและรูปทรงที่มีความอิสระสามารถบอกความหมายและแสดงออกทางด้านสาระได้ในรูปแบบหนึ่ง ความสดของโครงสี ความมืดของพื้นหลังเกิดความขัดแย้งในเรื่องของความรู้สึก แต่กลับทำให้ภาพมีมิติที่ดูลึกลับเป็นมุมมองที่สามารถสร้างจุดสนใจให้กับภาพผลงานได้

ผลงานชุดที่ 3 ได้สร้างสรรค์ผลงานจำนวน 3 ชิ้นงาน ดังนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อผลงาน Come Together ขนาด 100x120 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ (ภาพที่ 13)

สาระเรื่องของลายเส้นของเด็กในกลุ่มที่ผู้วิจัยได้ไปเก็บตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่แสดงออกมาอย่างฉับไวและรวดเร็วตรงไปตรงมา ในความอิสระนี้ทำให้เกิดเส้นและรูปทรงที่เต็มไปด้วยจินตนาการที่มีทั้งความจริงความฝันปะปนกัน จากสาระที่กล่าวไว้นั้นเป็นเรื่องราวที่นำมาสร้างสรรค์ไว้ในผลงานชุดนี้ที่เต็มไปด้วยจินตนาการที่ฝันเฟื่องด้วยการสร้างรูปทรงที่ต่อเติมสร้างใหม่ เส้นที่พุ่งฉวัดเฉวียน เอียงพาด ตั้งนอน สลับกันสร้างภาพให้มีลักษณะคล้ายขบวนแห่แหนเทศกาลที่มีความสนุกสนานยิ่งใหญ่ ข้าวของเครื่องใช้ หม้อข้าวเตาไฟบ่งบอกถึงการเลี้ยงชีพ การทำมาหากินที่ดิ้นรนอยู่ภายใต้ความสุข

เพลิดเพลินขับเคลื่อนอยู่ในกองคาราวานที่ยิ่งใหญ่หมุนเวียนไปตามความฝัน แต่ในความเป็นจริงนั้นมีความเหนื่อยยาก ความไม่มั่นคง ความไม่เท่าเทียมแฝงอยู่ภายใน การวางโครงสีสดร้อนบนผ้าใบ เพื่อต้องการให้แสดงอารมณ์ตามแนวคิดซึ่งมีผลขับเคลื่อนและสร้างพลังการขัดแย้งและปะทะอารมณ์ได้ในมุมมองหนึ่ง

ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อผลงาน Supper Cat ขนาด 80x100 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนกระดาษลัง (ภาพที่ 14)

สาระในชิ้นที่สองนี้เป็นเรื่องจากจินตนาการและความเป็นอยู่จริง พัฒนาเทคนิคเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวคิดที่ต้องการเปิดเผยมุมมองหนึ่งในสังคมโดยใช้กระดาษลังเป็นวัสดุในการสร้างสรรค์แทนผ้าใบ ซึ่งผลที่ได้สามารถตอบสนองแนวความคิดได้มากกว่า โดยจากจังหวะการคลี่ การแผ่ออกของกระดาษลัง เกิดรูปทรงที่มีมุมเว้า ตัดแหว่ง ทำให้เกิดองค์ประกอบโดยรวมของวัสดุที่นำมารองรับผลงาน และส่งผลให้การสร้างสรรค์มีความอิสระในการสร้างจินตนาการเกิดรูปทรงใหม่ขึ้นขณะร่างภาพและขยายภาพร่าง การเชื่อมโยงกันกับพื้นที่ความสุขของเด็กในชุมชนและการรวมกันระหว่างความรู้สึกนึกคิดแรงบันดาลใจ ความสะเทือนใจของผู้สร้างสรรค์ทำให้แนวคิดนี้เดินทางไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ในขั้นแรก

ผลงานชิ้นที่ 3 ชื่อผลงาน Airplane ขนาด 80x100 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนกระดาษลัง (ภาพที่ 15)

ผลงานชิ้นนี้สร้างสรรค์ต่อยอดจากชิ้นที่ 2 โดยใช้เทคนิคและวัสดุเช่นเดียวกัน ขยายภาพโดยการวาดเส้นปากกาบนกระดาษลัง แล้วจึงเพิ่มรายละเอียดของรูปทรงและเนื้อหาสาระให้สมบูรณ์ก่อนที่จะวางโครงสีและรูปทรงโดยรวม ออกแบบรูปทรงให้คล้ายกับของเล่นเด็กที่มีสีสด รวมไปถึงสีสันจากวัสดุเหลือใช้ เช่น พลาสติก ถุง เศษผ้าต่าง ๆ พื้นที่แห่งความสุขที่ถ่ายทอดออกมาครั้งนี้เป็นเรื่องของจินตนาการที่ได้ล่องลอยไปกับยานพาหนะที่สมมุติว่ากำลังจะลอยได้ โดยเน้นกลุ่มประธานหลักของภาพเป็นกลุ่มใหญ่ และปล่อยพื้นที่ว่างให้รองรับรูปทรงที่มีโครงสร้างอย่างอิสระ ซึ่งพื้นที่ที่มีส่วนเว้าแหว่งของกระดาษสามารถรองรับผลงานและเกิดจังหวะที่ลงตัว รูปทรงที่นำมาขีดเขียนปะติดประต่อกันนั้นเป็นรูปทรงของที่พักอาศัยและข้าวของเครื่องใช้ที่เป็นส่วนหนึ่งของคนในชุมชน การคลี่กล่องกระดาษออกเป็นการเพิ่มความหมายของการบอกเล่าเนื้อหาสาระที่ต้องการเปิดเผยจากชุมชนในมุมเล็ก ๆ ของเมืองใหญ่

ผลงานชุดที่ 4 ในผลงานชุดนี้ได้สร้างสรรค์ผลงานจำนวน 2 ชิ้นงาน ดังนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อผลงาน Car House ขนาด 100x140 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนกระดาษลัง (ภาพที่ 16)

จากผลงานชุดที่สามที่ได้สร้างงานบนกระดาษลัง ทำให้เห็นการพัฒนาการผลงานได้ตรงตามเนื้อหาสาระและแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอ จึงได้พัฒนาผลงานในชุดที่ 4 ในรูปแบบและเทคนิคที่เป็นไปในทางทิศเดียวกันเนื้อหาสาระประกอบด้วยการสร้างรูปทรงที่ตัดทอน และเพิ่มในบางส่วนให้มีรูปทรงใหม่เพื่อต่อเติมจินตนาการให้มีสาระมากขึ้น การนำรูปทรงของล้อรถเข็นมาเพิ่มในบางส่วนของผลงานเพื่อให้เห็นถึงการเดินทางของแรงงาน การประกอบอาชีพที่ต้องต่อสู้กับความยากลำบากคล้ายกับฟันเฟืองของชีวิตที่ต้องต่อสู้ ขนาดชิ้นงานขยายให้มีพื้นที่มากขึ้นเพื่อรองรับแนวความคิดที่ต้องการแสดงออก รูปทรงที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์นั้นสร้างขึ้นในรูปแบบที่ลอยในบรรยากาศที่สดใสมากขึ้น เพื่อให้ดูสนุกสนานแต่แฝงไว้ด้วยความเศร้า ความหวัง ความทุกข์ตามสภาพที่เป็นอยู่จริง

ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อผลงาน Last Night ขนาด 120x160 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนกระดาษลัง (ภาพที่ 17)

การสร้างสรรค์ผลงานในชิ้นนี้ ได้เพิ่มขนาดชิ้นงานให้รองรับกับรูปทรงและจังหวะการวางองค์ประกอบที่ต้องการพื้นที่มากขึ้น โดยแสดงออกทางทัศนธาตุด้วยเส้น สี และรูปทรงเป็นหลัก รูปทรงของกระดาษลังช่วยให้มีความอิสระและเกิดความเคลื่อนไหว กระบวนการและเทคนิคเป็นการวาดเส้นบนกระดาษลังด้วยปากกา แล้วจึงลงสีโดยรวมแบบบาง ๆ เพื่อรองพื้นกันการดูดซับของกระดาษลัง จากนั้นเก็บรายละเอียดและเน้นสีเข้มหนักลงไปทับสองชั้นเพื่อให้ได้โครงสีที่สดตามความต้องการที่แสดงออก สื่อสารความหมายจากผลงานในชิ้นนี้ โดยพื้นหลังเขียนเป็นรูปเงาดำของเมืองใหญ่ที่นิ่งเงียบแต่ด้านหน้าเน้นความมีชีวิตชีวาของชุมชนแออัดที่กำลังขับเคลื่อนด้วยความดิ้นรนในการทำมาหาเลี้ยงชีพให้ผ่านข้ามคืนข้ามกาลเวลารอดพ้นไปในวันต่อวัน การปะติดปะต่อของรูปทรงโย้เอียงของที่อยู่อาศัยรวมเข้ากับสิ่งของเครื่องใช้สร้างกลุ่มก้อนขององค์ประกอบขึ้นมา ซึ่งแสดงให้ดูคล้ายปราสาทที่หรูหราล่องลอยผ่านเมือง พื้นที่ขยายให้มีขนาดใหญ่มากขึ้นเพื่อรองรับรูปทรงและจังหวะการวางองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 10 Full House สีอะคริลิกบนกล่องกระดาษ 120x150 ซม. 2559
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 11 Full House 2 ภาพพิมพ์ แม่พิมพ์โฟมและสีอะคริลิก 20x30ซม. 2559
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 12 ชื่อภาพ Full House3 เทคนิคภาพพิมพ์แม่พิมพ์โฟมและสีอะคริลิก 20x30ซม. 2559
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 13 Come Together สีอะคริลิกบนผ้าใบ 100x120 ซม. 2559
ที่มา: ผู้วิจัย

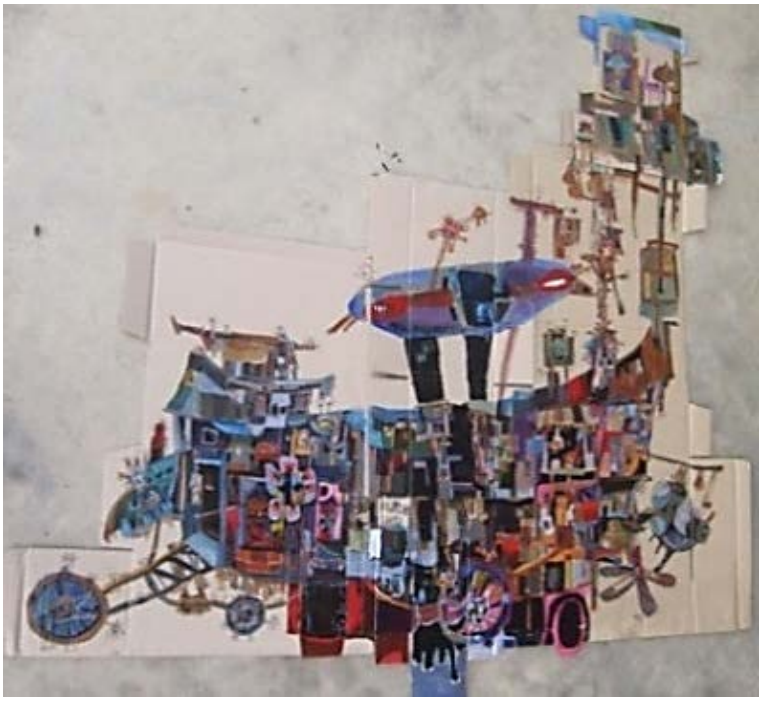
ภาพที่ 14 Supper Cat สีอะคริลิกบนกระดาษลัง 80x100 ซม. 2559

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 15 Airplane อะคริลิกบนกระดาษลัง 80x100 ซม. 2559

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 16 Car House สีอะคริลิกบนกระดาษลัง100x140 ซม.2559
ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 17 Last night อะคริลิกบนกระดาษลัง100x160ซม. 2559
ที่มา: ผู้วิจัย

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างสรรค์ผลงานในชุดภาพสะท้อนจากภาพลายเส้นของเด็กในชุมชนแออัด ในครั้งนี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้พัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบจิตรกรรมร่วมสมัยในเทคนิคและวัสดุที่แตกต่างกัน ในความแตกต่างนั้นทำให้ได้เปรียบเทียบและพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพตอบสนองแนวความคิดได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งได้ผลงานทั้งหมด 4 ชุด จำนวน 8 ชิ้นงาน ผลงานในชุดนี้เป็นการใช้เทคนิควาดเส้นบนกระดาษลังซึ่งได้ถ่ายทอดเรื่องราวความสุข ความจริงที่เป็นอยู่ในพื้นที่ที่สมมุติแห่งหนึ่ง มุมหนึ่งของชุมชนแออัด ซึ่งแรงบันดาลใจนั้นเกิดจากลายเส้นของเด็กในชุมชน ลายเส้นอิสระแบบศิลปะเด็กรวมทั้งรูปทรงข้าวของเครื่องใช้และสิ่งปลูกสร้างสะท้อนให้เห็นชีวิตของชุมชนที่มีความฝัน ความหวังความจริงที่ต้องเผชิญ ซึ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ต้องการแสดงออกในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ ซึ่งประกอบด้วยวัสดุที่นำมารองรับภาพผลงานที่เป็นกระดาษลัง กระดาษเหลือใช้ที่เด็กในชุมชนเก็บไว้แลกเงินเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่ต้องการแสดงออกได้เป็นอย่างดี ด้วยรูปทรงที่ไม่แน่นอน เว้าแหว่งเพิ่มความอิสระและการจินตนาการได้อย่างกว้างขวาง ขยายแนวคิดให้ตรงตามเป้าหมาย และในเทคนิคการเขียนสีอะคริลิกบนกระดาษลังสามารถตอบสนองแนวคิดและสื่อสารออกมาให้เห็นมุมมองที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น วัสดุที่นำมาใช้ส่งเสริมผลงานให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

มานพ ถนอมศรี. (2542). **ภาพวาดของลูก**. กรุงเทพฯ: สิปประภา.